

Nr 122

Av herr von Sneidern, om ökat anslag till anläggning av enklare vägar.

I motion nr I: 94 vid 1925 års riksdag hemställde jag, "att riksdagen för anläggning av enklare vägar för budgetåret 1925—1926 anvisar ett extra reservationsanslag av kronor 800,000". Till stöd för denna framställning anförde jag:

"I Kungl. Maj:ts proposition med förslag till anslag under sjätte huvudtiteln begäres 3,000,0000 kronor för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser för sin del, att ett anslag av 7,500,000 för ändamålet är av förefintliga behov påkallat. Det råder ej heller något tvivel om, att ett anslag av denna storlek vore önskvärt. Det oaktat kan man ej ställa sig oförstående till de skäl, som givit anledning till den vidtagna visserligen alltför stora prutningen å väg- och vattenbyggnadsstyrelsens äskande. Vid sidan av de statsfinansiella betänkligheterna, är det förefintligheten av automobilskattemedlen, som i detta sammanhang bör beaktas.

Automobilskatten var från början avsedd att ersätta väghållarna deras genom biltrafiken ökade börda för vägunderhållet. Men av kända skäl anvisades skattemedel även till vägförbättringar, och med stigande skattemedel kommer denna användning säkerligen få en ökad omfattning, varigenom otvivelaktigt inträder en lättnad i de uppgifter å vägväsendets område, som hittills odelat måst tillgodoses genom det allmänna väganslaget.

Departementschefen uttalar, vid behandling av frågan om allmänna vägsanslagets storlek, att hänsynen till automobiltrafiken gör det nödvändigt, att vägarbetet tillsvidare i första rummet inriktas på förbättring av befintliga vägar och beträffande nyanläggningar endast de mest trängande behov böra tillgodoses. Detta program må till en viss grad vara ofrånkomligt, men mannen i obygdén har svårt att förstå det. Kommer man till honom, är ej lätt att övertyga honom om rättvisan däri, att han tillsvidare måste taga sig fram på obanade stigar och ofarbara vägar, därför att statens alla medel måste gå till förbättrande av vägar för folk, som redan ha vägar. Ja, man har svårt att övertyga sig själv.

Emellertid gives det en utväg i detta fall, varigenom man kan det ena

göra och det andra icke låta. Automobilskattemedel och medel från det allmänna väganlaget kunna i viss utsträckning ersätta och komplettera varandra. Men automobilskattemedel kunna icke med nuvarande författnings avfattning och näppeligen med fortsatt åberopande av nuvarande skäl för automobilskattens uttagande användas att tillgodose de behov, som anslaget till enklare vägar är avsett att täcka. Men den enklare vägen är just den vägtyp, som bör komma till användning vid utförandet av den nödvändiga kulturgärning, som består i att sätta skogsbygdens befolkning i farbar förbindelse med den öppna, odlade bygden och kommunikationerna. Sker ej detta snart, kommer skogsbygdens avfolkning att fortgå med ökad hastighet. Skogsbygder av denna beskaffenhet finnas naturligtvis i Norrland, men det är ett ödesdigert misstag att föreställa sig, att de saknas söderut i landet.

År 1921 beslöt riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag att på försök den enklare vägtypen skulle få användas även söder om de fyra nordligaste länen och att ett par hundra tusen kronor av anslaget till enklare vägar för år 1922 skulle få användas för ändamålet. Sedan dess har ingen sådan avsättning skett, enär år 1921 avsatta medel ännu ej blivit förbrukade. Den 1 juli 1924 återstodo enligt propositionen kronor 66,800. I dag återstå emellertid ej mer än 26,800 kronor och ansökningar till be-
lopp av över 100,000 kronor ligga inne hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Det är mig vidare bekant, att flera ansökningar om anslag äro snart att förvänta och att åtskilliga förordnanden äro utfärdade om undersökningar av nya sådana vägar eller för omarbetande av äldre förslag till vägar av normal typ.

Att 1922 års anslagsmedel ej omedelbart kommo till användning får ej tolkas så, att försöket med denna vägtyp misslyckats. Anledningen är till en början obekantskapen i landet med vad saken gällde, och därjämte får ihågkommas den avsevärda tid, som det i regel tar, innan ett vägprojekt kommer i det fullt utarbetade skick, att anslag till dess utförande kan begäras. Ett omisstkännligt intresse visar sig emellertid nu flerstädes för saken. Skogsbygdernas befolkning är tillfreds med en enklare vägtyp, om de blott få väg; vägstyrelser och vägstämmors majoriteter, som komma från de odlade bygderna, äro även nöjda. De ha länge insett det berättigade i skogsbygdens krav på vägar, men funnit orimligt att för erhållande av statsbidrag till en väg genom en glesbebyggd skogs-trakt nödgas bygga en väg lika stabil och lika dyrbar som den, som kräves i den tätbebyggda delen av vägdistriktet med dess livliga samfärdsel. Nationalekonomiskt sett är det givetvis också klokt att minska de dryga vägstnaderna genom att modifiera anspråken på vägarnas bredd, lutningsförhållanden m. m. efter den väntade trafikens storlek.

Det är därför enligt min mening högeligen önskvärt, att den begynnan-

de utvecklingen på detta område ej avbrytes, utan att medel beredes för infriande av de förhoppningar, som väckts genom 1921 års riksdagsbeslut. Då, som jag ovan nämnt, omarbetning till enklare väg av en del äldre vägförslag, för vilka anslag redan sökts ur det allmänna väganslaget, är under utförande eller planerad, betyder anslag till enklare vägar även en besparing och en avlastning av det hårt tyngda allmänna väganslaget.

Jag vill därför föreslå, att riksdagen i år liksom år 1921 anvisar minst 200,000 kronor av anslaget till enklare vägar till sådana vägar i södra Sverige och i anledning därav höjer det av Kungl. Maj:t begärda anslaget med motsvarande belopp.”

I statsutskottets utlåtande nr 6 punkt 15 vid förra årets riksdag förekommer bland annat följande:

”Det är för utskottet känt att icke blott i Norrland utan även inom landets sydliga delar stort intresse flerstädes förefinnes för en allännare användning av en enklare vägtyp, avsedd att sätta glest befolkade skogs-trakter i förbindelse med odlad bygd och landets övriga kommunikations-nät. På många håll har man, såsom i en av herr von Sneidern väckt motion närmare belyses, länge insett det berättigade i dessa skogsbygdens krav på vägar, men funnit mindre lämpligt att för erhållande av stats-bidrag till en väg genom en glesbebyggd skogstrakt nödgats bygga en för-bindelse lika stabil och lika dyrbar som den, som kräves i den tätbebygg-da delen av vägdistriktet med dess livliga samfärdsel.

Dessa synpunkter förtjäna enligt utskottets mening allt beaktande. Med fasthållande av att nöjaktig avdikning med anläggandet av erforderliga trummor och broar bör åstadkommas, torde vid anläggningar av dessa enklare vägar, som i regel äro avsedda för en ringa samfärdsel, kunna väsentligt eftergivnas övriga tekniska fordringar exempelvis i avseende å lutningsförhållanden, vägbredd, vägbanans grusning och hårdgörning m. m. Sålunda torde vägbredden i allmänhet kunna begränsas till 2,5—3 meter under förutsättning att mötesplatser anläggas vid kurvor, stigningar och i övrigt i mån av behov. Avståndet mellan vägdikena torde dock i allmänhet böra tilltagas så stort att en framtida breddning av vägen vid en växande trafik underlättas.

Vad utskottet sålunda anfört torde särskilt äga tillämpning å de före-kommande ödebygdsväganläggningarna, vilka för närvarande utföras ge-nom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg, men som i allmänhet sy-nas draga mycket höga kostnader i synnerhet om i betraktande tages dessa anläggningars karaktär av nödtorftiga förbindelseleder genom fjäll-trakter och andra synnerligen glest befolkade landsdelar. Enligt vad från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upplysts, beräknas dessa vägar an-lagda med en vägbredd av 2,5 meter för närvarande kosta i medeltal om-kring kronor 6: 50 för meter eller över det dubbla av det belopp av 3

kronor, som angavs såsom sannolikt i den år 1918 i ämnet framlagda propositionen. För utskottet är ock känt, att för ett genomsnittspris understigande sistnämnda belopp för närvarande kan i Norrland åstadkommas goda vägförbindelser.”

Utskottet uttalar vidare sin anslutning till tanken på verkställande av en av departementschefen omförmäld utredning rörande vägtyper och andra vägväsendet rörande spörsmål.

Hos utskottet eller riksdagen synes emellertid ej förefunnits någon tanke, att denna utredning skulle stå hindrande i vägen för en fortgående utveckling av landets vägväsende med de medel, som härför kunna ställas till förfogande. Ett påtagligt bevis härför lämnade riksdagen, då den i anledning av enskild motion höjde anslaget till ödebygdsvägar i Norrland från av Kungl. Maj:t begärda 250,000 kronor till 600,000 kronor, ehuru det var särskilt mot ödebygdsvägarnas alltför dyra utförande, som utskottet vänt sig. Ej heller har Kungl. Maj:t ansett utredningen utgöra hinder för en höjning i år av äskandet till ödebygdsvägar till 400,000 kronor från förra årets 250,000 kronor. Det är endast, då det gäller de enklare vägarna, som Kungl. Maj:t åberopar den omtalade utredningen som hinder för en behöflig höjning av anslaget.

Denna Kungl. Maj:ts hållning synes mig icke stå i överensstämmelse med riksdagens uttalanden förra året. Då tog riksdagen ställning till principfrågan, huruvida den enklare vägtypen framdeles skulle komma till användning även i södra delen av landet. Riksdagen gav sin fulla anslutning till denna tanke. Därmed följer ett oavvisligt behov av ökning av anslaget, såframt användningen av anslaget i södra delen av landet ej skall gå ut över de givetvis stora anslagsbehoven för samma ändamål i Norrland. Om än utskottet ej ville företaga någon ändring i förra årets anslag, har man svårt att tolka dess uttalande på annat sätt än som en uppmaning till Kungl. Maj:t att beakta spörsmålet vid uppgörande av nästa budget. Ett stöd för denna tolkning finner jag i utskottsledamoten herr Vennerstens yttrande under debatten i första kammaren.

Då det oaktat Kungl. Maj:t ej beaktat frågan, nödgas jag ånyo vända mig till riksdagen. Det gångna årets erfarenheter ha endast stärkt min uppfattning om lämpligheten att använda en billigare vägtyp i mellersta Sveriges skogstrakter. Jag har funnit ett ökat intresse härför i de bygder, sam jag närmast känner till, och jag har funnit, att mina kolleger dela min uppfattning i detta ärende.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslår i anledning av inneliggande ansökningar en ökning av anslaget till 2 miljoner kronor. Hur önskvärd en sådan ökning än kunde vara, vill jag begränsa mig till samma yrkande som förra året och hemställa under åberopande av motiveringen till förra årets motion,

att riksdagen för anläggning av enklare vägar för budgetåret 1926—1927 anvisar ett extra reservationsanslag av kronor 800,000.

Stockholm den 22 januari 1926.

Axel von Sneidern.
